

Alfred Adler

hayatın
anlamı
ve amacı

1. BÖLÜM

HAYATIN ANLAMI

İnsanoğlu anlamlar âleminde yaşar. Olayları sadece saf halleriyle yaşamayız; onları bizim için olan anlamlarıyla yaşarız. Yaşantımız insani amaçlarımıza bağlıdır. “Ağaç”, “insanla olan ilişkisi içinde ağaç” demektir. “Taş”, “insan hayatında bir faktör olabilecek şekilde taş” anlamına gelir. İnsan anlamlardan kaçıp kendini sadece olaylara verirse çok yazık olur: kendini diğerlerinden izole eder, yaptığı işler ne kendine ne de başkalarına yararlı olur, yani tek kelimeyle anlamsız olur. Ama hiçbir insan evladı anlamdan kaçamaz. Gerçekliği her zaman ona verdiğimiz anlam içinde yaşarız; kendi içinde değil bizim yorumladığımız biçimde. Bu yüzden de, doğal olarak bu anlamın tam olmadığını, eksik olduğunu ve hatta hiçbir zaman da tam olarak doğru olmayacağını kabul edebiliriz. Anlamlar dünyası hatalar dünyasıdır.

Bir adamı alıp da, “Hayatın anlamı nedir?” diye sorsak muhtemelen cevap veremeyecektir. Çoğu insan bu soruyla veya buna vereceği cevaplarla kafasını yormak istemez. Doğrudur, bu soru insanlık tarihi kadar eskidir.

Zamanımızda gençlerin-hatta yaşlıların da- “O zaman neden yaşıyoruz biz bu hayatı? Hayat ne demek?” diye haykırdıkları olur. Ancak bu soruyu sadece bir konuda hüsrana uğradıkları zaman sorduklarını da söyleyebiliriz. Her şey yolunda gittiği ve önlerine zor sınavlar çıkmadığı sürece bu soru asla kelimelere dökülmez. Her insan soruyu kaçınılmaz olarak eylemlerinde sorar ve yanıtlar. Kulaklarımızı onun sözlerine tıkar ve eylemlerini gözlemlersek, onun kendine özgü bir “yaşam anlamı” olduğunu ve tüm tavırlarının, hareketlerinin, ifadelerinin, hırslarının, alışkanlıklarının ve karakter özelliklerinin bu anlama uygun olduğunu görürüz. Sırtını hayatın belli bir yorumuna yaslamış gibi davranmaktadır. Tüm hareketlerinde kendisi ve dünya ile ilgili bir karar vardır: “Ben böyleyim, evren de öyle”. Bu kendine ve hayata verilmiş bir anlamdır.

Ne kadar insan varsa o kadar da hayata verilmiş anlam vardır. Daha önce de söylediğimiz gibi belki de her anlamda bir parça hata vardır. Kimse hayatın tüm anlamının sahibi değildir. İşe yarayan bir anlamın da kesinlikle yanlış olduğunu söyleyemeyiz. Tüm anlamlar bu iki sınır arasına düşer. Bazıları soruya daha iyi cevap verir, bazıları daha az. Bazılarında hata daha küçük, bazılarında daha büyüktür. İyi cevapların ortak özelliklerinin ne olduğunu, kötü cevaplarda da eksik olan şeyin ne olduğunu bulabiliriz. Böylelikle “hayatın anlamını” bilimsel bir şekilde elde edebiliriz. Bu, doğru anlamları ölçmekte kullanılabileceğimiz ortak bir ölçü olacaktır. İnsanlığı ilgilendirdiği ölçüde gerçekte yüzleşme gücü verecek bir anlam. Burada

yeniden hatırlayalım; “gerçek” dediğimiz zaman insanlık için doğru olanı kastediyoruz, insanlığın amaçları ve hedefleri doğrultusunda gerçek olanı. Bunun dışında bir gerçek olsaydı bile bizi ilgilendirmeyecekti; çünkü onu bilemeyecektik, bizim için anlamsız olacaktı.

Her insanın üç temel bağı vardır ve hesaba katması gerekenler bu bağlardır. Karşılaştığı tüm sorunlar bu bağların istikametindedir. Sürekli olarak kendisine yönelmekte olan bu sorunlara daima cevap vermek zorundadır. Verdiği cevaplar bize hayatın anlamı kavramından kişisel olarak ne anladığını gösterecektir. Bu bağlardan ilki şudur: bizler dünya dediğimiz şu zavallı gezegenin kabuğu üzerinde yaşıyoruz. Yaşadığımız yerin sağladığı fırsatlar ve koyduğu kısıtlamalar altında gelişmek zorundayız. Hem zihinsel hem de bedensel olarak gelişmeliyiz ki kişisel hayatlarımızı idame ettirelim ve insanlığın gelecekte de devam edebilmesini garanti altına alalım. Kimsenin kaçamayacağı ve her insanın karşısında duran bir sorudur bu. Ortaya koyduğumuz eylemler yaşama karşı kendi cevaplarımızı oluşturur. Neyin gerekli, neyin uygun, neyin mümkün ve arzu edilebilir olduğu konusunda ne düşündüğümüzü ortaya koyarlar. Her cevap insanlık ailesinin bir mensubu olduğumuz ve bu dünyada yaşamakta olduğumuz gerçeğiyle uyumlu olmalıdır.

İnsan bedeninin zayıflığını ve içine yerleştirildiğimiz güvensiz durumu dikkate alırsak, kendi hayatlarımız ve tüm insanlığın esenliği için cevaplarımızı bir araya getirmemiz, onları uzak görüşlü ve tutarlı kılmak için

emek vermemiz gerektiğini görebiliriz. Bu bir matematik problemi önünde oturmaya benzer. Çözümü bulmak için çalışmak gerekir. Gelişigüzel tahminlerde bulunamayız. Elimizdeki tüm imkânları kullanarak ortaya tutarlı bir çaba koymamız gerekir. Mükemmel ve kesin bir sonuca, bir kere bulunduktan sonra probleme nokta koyacak bir sonuca ulaşamayabiliriz. Yine de tüm gücümüzü ortaya koyarak yaklaşık bir cevap bulmaya çalışmalı ve her zaman daha iyi bir cevap bulmak için uğraşmalıyız. Bu cevap her zaman, bu zavallı gezegenin, dünyamızın kabağına bağılı olduğumuz gerçeğine doğrudan doğruya uygulanabilir olmalıdır; içinde bulunduğumuz durumun getirdiğı tüm fırsatlar ve dezavantajlarla.

Şimdi ikinci bağı geldik. Bizler diğeri insanlarla işbirliğı içinde yaşamaktayız. Bireyin tekil olarak gücü hedeflerine yalnız başına ulaşmasını imkânsız kılar. İnsan tek başına yaşayıp sorunlarıyla yalnız başına başa çıkmaya çalışırsa yok olmaya mahkumdur. Ne kendi hayatını sürdürebilir ne de insanlığın hayatını. Birey her zaman başka insanlara bağılıdır. Bağılıdır çünkü zayıflıkları, yetersizlikleri ve sınırları bulunmaktadır. Hem kendisinin hem de insanlığın refahı için atacağı en büyük adım işbirliğı kurmaktan geçer. Bu yüzden hayata dair her cevabının bu bağılantıyı dikkate alması gerekmektedir. Cevaplarımız, diğeri ile işbirliğı içinde yaşamakta olduğumuz ve yalnız başımıza yok olacağımız gerçeğinin ışığında verilmelidir. Hayatta kalmak istiyorsak, duygularımızın bile problemlerin bu en büyüğü ile, amaç ve hedeflerimizle uyum içinde olması gerekir: Yani, kendi şahsi hayatımızla birlikte insanlığın ve

üzerinde yaşamakta olduğumuz bu gezegenin yaşantısını diğer insanlarla işbirliği içinde sürdürmek.

Bizi bir arada tutan üçüncü bir bağ daha bulunmaktadır. İnsanoğlu iki cins halinde yaşar. Birey ve toplum yaşamının devam edebilmesi için bu gerçeğin dikkate alınması gerekir. Aşk ve evlilik sorunu bu üçüncü bağa aittir. Hiçbir erkek veya kadın bu soruya cevap vermekten kaçamaz. Bu sorunla karşılaşan bireyin ortaya koyduğu eylemler soruya verdiği cevabı oluşturur. İnsanoğlu bu soruya çok çeşitli yollardan cevap bulmaya çalışmış, problemin çözümünün kendilerine göre nasıl olması gerektiğini her zaman eylemleriyle göstermiştir. Bu nedenle bu üç bağ ortaya üç problem koyar: dünya halinin getirdiği kısıtlamalar altında yaşamımızı sürdürmemizi sağlayacak bir uğraşmayı nasıl buluruz. İnsan kardeşlerimizle işbirliği yapıp bu işbirliğinin getirdiği faydalardan yararlanabileceğimiz bir pozisyonu nasıl alabiliriz. İki cins halinde yaşamakta olduğumuz, insanoğlunun varlığını devam ettirebilmesi için aşk hayatımızın önemli olduğu gerçeğine nasıl uyum sağlarız.

Bireysel psikolojiye göre dünyada iş hayatı, sosyal ve cinsel hayat olmak üzere bu üç temel alan içinde yer almayacak bir problem yoktur. Her insan, hayatın anlamı ile ilgili en derinlerde yatan hissiyatını bu üç probleme verdiği tepki ile şaşmaz bir şekilde ortaya koyar. Örnek olarak çalıştığı iş yerinde hiçbir gayret göstermeyen, arkadaşları az olan ve onlarla bile temas kurmakta zorluk çeken, aşk hayatı yoksun bir insan düşünelim. Hayatının sınırlılı-

ğından ve kısıtlamalarından yola çıkarak yaşamının ona zor ve tehlikeli geldiği, çok az sayıda fırsat sunup sürekli hüsrana sürüklediği sonucuna ulaşabiliriz. Daralmış eylem alanıyla hayatı şöyle yorumladığını söyleyebiliriz: “Hayat kendimi acılardan korumak, evime kapanmak, zarar görmekten kaçınmak anlamındadır.” Bir de başka bir kişi düşünelim. Aşk hayatını samimi ve çok yönlü bir işbirliği içinde yaşıyor, işinde başarılarla imza atıyor, geniş arkadaş çevresinde verimli ilişkiler kuruyor olsun. Bu kişinin ise hayatı, kendisine pek çok fırsat sunan ve yenilgileri olsa bile bunların telafisini mümkün kılan, yaratıcı bir görev olarak algıladığı sonucuna varabiliriz. Onun hayatın tüm sorunlarına göğüs gerebilme cesareti, “Hayat demek, hemcinslerime ilgi duymak, bütünü parçası olmak, insanlığın refahı için kendi payıma düşeni yapmak demektir,” yargısı olarak yorumlanmalıdır.

Bütün yanlış “hayatın anlamları” ölçütüyle doğru “hayatın anlamları” ölçütü işte bu noktada ortaya çıkar. Başarısız olmuş tüm bireyler -nevrotikler, psikotikler, suçlular, ayyaşlar, sorunlu çocuklar, hayatına son verenler, sapıklar ve fahişeler- başarısız olmuşlardır çünkü onlar kardeşlik duygusundan ve sosyal ilgiden yoksun kalmışlardır. Meslekleriyle, arkadaşlıkla ve cinsellikle ilgili sorunlarını kendilerine güven duymadan çözmeye çalışmışlardır. Oysa bu güven, söz konusu sorunların işbirliği ile çözülebileceğine inanarak kazanılabilir. Bu kişilerin hayata verdikleri anlam kişisel bir anlamdır. Amaçlarına ulaşırsalar bile bundan başka kimse yarar görmez. İlgileri kendilerinde başlar, kendilerinde biter. Başarı hedeflerin-

de sadece sanal bir kişisel üstünlük gayesi vardır. Zaferleri sadece kendilerine bir şeyler ifade eder. Katiller, ifadelelerinde, ellerinde bir zehir şişesi tuttuklarında kendilerini nasıl güçlü hissettiklerini anlatmışlardır. Ancak, ne kadar önemli olduklarını sadece kendilerine anlatmaktadırlar. Biz diğer insanlar bir şişe zehre sahip olmanın onlara üstün bir değer verdiğini söyleyemeyiz. Bu türden bir “anlam” aslında hiç de anlamlı değildir. Anlam sadece ilişki/iletişim esnasında mümkün olur: tek bir adam için anlam ifade eden bir kelimenin aslında anlamı yoktur. Aynı şey hedeflerimiz ve eylemlerimiz için de geçerlidir. Bunların da tek anlamları başkaları için ifade ettiği manadır. Her insan önemli olmaya çalışır. Ama insanlar asıl önemin başkalarının hayatlarına sağladıkları katkıda saklı olduğunu görmedikleri takdirde her zaman hata yaparlar.

Küçük bir dini gurubun lideriyle ilgili bir hikâye vardır. Bir gün müritlerini toplar ve gelecek çarşamba günü dünyanın sona ereceğini açıklar. Müritler çok etkilenmişlerdir, mallarını mülklerini satarlar, tüm dünyevi hevesleri bırakırlar ve heyecan içinde kendilerine haber verilen felaketin gelmesini beklerler. Çarşamba gelir geçer. Perşembe günü toplanır ve bir açıklama isterler. “Bak, neler yaşadık,” derler. “Önümüze gelen herkese dünyanın sonunun çarşamba günü geleceğini söyledik. Bize güldüler ama biz cesaretimizi kaybetmedik. Bu bilgiyi şaşmaz bir kaynaktan aldığımızı söyledik. Çarşamba geçti ama dünya hâlâ yerinde duruyor.”

“Ama,” der ulu kişi, “benim çarşambamla sizin çarşambanız aynı değil ki.” Ve böylece, çarşambaya kendine göre bir anlam ekleyerek eleştirilerden kendini koruduğunu düşünür. Oysa bir kişi için geçerli olan bir anlam hayatta bir işe yaramaz.

“Hayatın anlamlarından” doğru olanları herkes için bir şeyler ifade edenlerdir. Bunları başkaları da paylaşırlar ve geçerli olarak kabul edebilir. Hayatın sorunları konusunda bulunacak iyi bir çözüm başkaları için de yolu açar. Ortak olarak yaşadığımız bir sorunun nasıl başarılı bir şekilde çözülebileceğini görmüş oluruz. Hatta deha bile üstün bir faydalılık hali olarak tanımlanabilir. Diğerleri bir kişinin yaşamının kendileri için önemli olduğunu düşündüklerinde artık ona bir dâhi derler. İfade edilen şey her zaman şöyle olacaktır: “Hayatın anlamı bütüne katkıda bulunmaktır.” Burada gayri samimi olarak öne sürülen sebeplerden bahsetmiyoruz. Kulaklarımızı kişinin yaptığı işe kapatıyor, başarılarına bakıyoruz. Hayatın getirdiğı sorunlara başarıyla karşı koyan insan, sanki hayatın anlamının başkalarına ilgi göstermek ve onlarla işbirliği yapmak olduğunu bütünüyle ve doğal olarak kavramış biri gibi davranır. Yaptığı her şey hemcinslerinin çıkarları tarafından yönlendiriliyor gibi görünür. Zorluklarla karşılaştığında, bunları yalnızca insanların huzuruna zarar vermeyecek araçlarla aşmaya çalışır.

Belki birçok insana bu yeni bir bakış açısı gibi gelecek ve hayata verdiğimiz anlamın gerçekten başkalarına katkı sağlamak, onlara ilgi göstermek ve işbirliği yapmak oldu-

ğu konusunda şüpheyi düşürecekler. “Peki ama bireyin kendisi ne olacak?” diye soracaklar. “İnsan hep başkalarını düşünürse, kendini onların menfaatlerine adarsa kendisi birey olarak zarar görmez mi? Düzgün bir şekilde gelişebilmek için kendimizi dikkate almamız gerekmez mi? Her şeyden önce kendi çıkarlarını korumayı veya kendi kişiliğini güçlendirmeyi öğrenmesi gerekenlerimiz yok mu?” Bence bu görüş büyük ölçüde hatalıdır ve dile getirdiği sahte bir sorundur. Şayet bir insan evladı, hayata verdiği anlam içinde bir katkıda bulunmak istiyorsa, tüm duyguları bu hedefe odaklanmışsa o zaman doğal olarak bu katkıyı sağlayacaktır. Kendini amacına uygun hale getirecek; sosyal duygular konusunda kendini eğitecek ve pratik yaparak beceri kazanacaktır. Hedefine ulaştıktan sonra peşinden eğitim gelecektir. Ancak ve ancak bundan sonra kendini, hayatın üç problemini çözmek ve yeteneklerini geliştirmek için donatmaya başlayacaktır. Aşk ve evlilik konusunu ele alalım. Şayet partnerimize ilgi duyuyorsak, onun hayatını kolaylaştırmak ve zenginleştirmek için çaba harcıyorsak doğal olarak olabileceğimiz en iyi hale geliriz. Eğer kişiliğimizi hiç kimseye katkıda bulunma hedefi olmaksızın boşlukta geliştirmemiz gerektiğini düşünürsek yalnızca baskıcı ve sevimsiz biri olup çıkarız.

Hayatın gerçek anlamının başkalarına katkıda bulunmak olduğunu gösteren bir başka ipucu daha vardır. Etrafımıza göz gezdirir ve atalarımızdan bizlere kalanlara bakarsak ne görürüz? Onlardan bize kalan tek şey, insan hayatına yaptıkları katkılardır. Ekilmiş topraklar görürüz, yollar ve binalar görürüz. Onlar yaşam dene-

yimlerinin sonuçlarını geleneklerle, felsefeyle, bilim ve sanatla, insani durumlarımızı ele alma teknikleriyle günümüze aktarmışlardır. Bu sonuçların hepsini insanların genel refahına katkıda bulunmuş insanlar bırakmışlardır. Peki hiçbir zaman işbirliği içine girmeyen, hayata farklı anlamlar yükleyen, sadece “Hayattan daha ne koparabilirim?” diye soranlara ne oldu? Arkalarında hiçbir iz bırakmadan yok olup gittiler. Sadece ölmekle kalmadılar, hayatlarını da boşuna harcadılar. Sanki dünyamız dile gelip konuşmuş ve onlara, “Sizlere ihtiyacımız yok. Siz hayata uygun değilsiniz. Amaçlarınızın ve gayretlerinizin, üstün tuttuğunuz değerlerin, aklınızın ve ruhunuzun bir geleceği yok. Defolun gidin. Burada istenmiyorsunuz. Ölüp gidin ve ortadan kaybolun,” demiştir. Hayata işbirliğinden başka anlamlar veren insanlar için son karar her zaman şöyle olmuştur: “Sizler faydasızsınız. Kimse sizi istemiyor. Defolun!” Mevcut kültürümüzde, tabii ki mükemmel olmayan birçok nokta vardır. Hatalı alanları gördükçe onları değiştirmeliyiz. Ama bu değişiklik daima insanlığın refahını arttıracak biçimde olmalıdır.

Her zaman bu gerçeği anlayan insanlar olmuştur; hayatın anlamının insanlığın tümüne ilgi duymak olduğunu bilen, toplumsal ilgi ve sevgilerini geliştirmeye çalışan insanlar. Bütün dinlerde insanlığın kurtuluşuna dair bir kaygı vardır. Dünyadaki tüm büyük hareketlerde insanlar toplumsal faydayı arttırmaya çabalamışlardır. Din bu yöndeki en büyük çabalardan biridir. Ancak dinler çoğu zaman yanlış yorumlanmıştır. Bu ortak görevi daha da öncelikli hale getirmezlerse şu anda yaptıklarından daha

fazlasını yapmaları pek mümkün değildir. Bireysel psikoloji de bilimsel bir metot kullanarak aynı sonuca ulaşır ve bilimsel bir teknik ileri sürer. Bence böyle yaparak bir adım ileri geçer. Belki de bilim, insanların hemcinslerine ve insanlığın topyekûn refahına daha fazla ilgi duyulmasını sağlayarak hedefe diğer hareketlerden daha fazla yaklaşabilecektir. Soruna farklı açılardan baksak da amaç aynıdır: başkalarının faydasına hareket etmek.

Hayata verilen anlamın nasıl oluştuğunu, farklı anlamların birbirinden nasıl ayrıldığını ve büyük hatalar içeriyorsa nasıl düzeltilebileceğini anlamamız büyük önem taşıyor. Bu, fizyoloji veya biyolojiden farklı olarak psikolojinin alanıdır; anlamların insanın eylemleri ve kaderi üzerinde nasıl etkileri olduğunun anlaşılması ve bunun insanlığın refahı için kullanılması. Çocukluğumuzun ilk günlerinden itibaren, karanlıkta el yordamıyla ilerler gibi “hayatın anlamı”nın peşinden gideriz. Bir bebek bile kendi gücünün etrafında olan biten üzerindeki payını kestirmeye çalışır. Yaşamının beşinci yılının sonunda çocuk, artık net olarak ortaya çıkmış bir davranış kalıbına sahiptir, sorunlara ve görevlere kendi yaklaşım tarzını geliştirmiştir. Dünyadan ve kendisinden ne bekleyebileceğine dair en derin ve en kalıcı anlayışını çoktan belirlemiştir. Artık dünyayı istikrarlı bir algılama şemasıyla görmektedir. Deneyimlerini kabul etmeden önce yorumlamakta ve yorumu her zaman hayata verdiği anlamla uyumlu olmaktadır. Bu anlam çok yanlış olsa da, sorunlarımıza ve görevlerimize yaklaşma tarzımız bizi sürekli talihsizliklere ve ıstıraplara sürüklese de ondan kolay kolay vazgeçeme-

yiz. Hayata verilen anlamda yapılan hatalar, ancak hatalı yorumun yapıldığı durumu yeniden değerlendirmek, hatayı bulup algı şemasını revize etmekle düzeltilebilir. Birey nadiren yanlış bir yaklaşımın sonuçları nedeniyle hayata yüklediği anlamı yeniden gözden geçirmek zorunda kalabilir ve değişimi kendi başına başarabilir. Ancak bunu hiçbir zaman toplumsal bir baskı olmadan ya da eski yaklaşımına devam ettiği takdirde artık sınırlarının sonuna geldiğini görmeden yapamayacaktır. Yaklaşımı revize etmenin en iyi yolu, bu anlamların anlaşılması konusunda eğitim görmüş, yapılan hatayı bulmakta yardımcı olabilecek ve daha uygun bir anlam önerebilecek birinin yardımını almaktır.

Çocuklukta yaşananların nasıl farklı farklı yorumlanabileceğini gösteren bir örneğe bakalım. Çocuklukta mutsuz tecrübeler tam da zıt anlamlar yüklenebilmektedir. Mazisinde mutsuz deneyimler bulunan bir adam, gelecekte bazı şeyleri düzeltirken işine yaramadığı sürece bunların üzerinde durmayabilir. “Bu tür talihsiz durumları ortadan kaldırmak ve çocuklarımızın daha iyi bir konumda olmasını sağlamak için çalışmalıyız” diye hissedebilir. Bir başkasının hissiyatı ise şöyle olabilir: “Hayat hiç adil değil. Her şeyin en iyisi hep başkalarının elinde. Dünya bana böyle davranıyorsa ben neden dünyaya daha iyi davranayım ki!” Bazı ebeveynler çocukları için şöyle derler: “Ben de çocukken çok acı çektim ama atlattım. Onlar da atlatırlar.” Üçüncü bir kişi de şöyle diyebilir: “Yaptığım her şey affedilmeli. Benim çocukluğum çok mutsuz geçti.” Bu üç kişinin yorumları eylemlerinde de

bariz olarak görülecektir. Yorumlarını değiştirmedikleri sürece eylemleri değişmez. Bireysel psikolojinin determinizm teorisini kırdığı yer burasıdır. Hiçbir deneyim, başarı ya da başarısızlığın nedeni değildir. Travma olarak adlandırılan deneyimlerimizin şokuna maruz kalmıyoruz, onları amaçlarımıza uygun hale getiriyoruz. Tecrübelerimize verdiğimiz anlam bizim kim olduğumuzu belirliyor. Bazı spesifik tecrübeleri gelecekteki yaşamımızın temeli olarak aldığımızda muhtemelen hata yapıyoruz. Anlamlar ortaya çıkan durumlar tarafından belirlenmez, ancak biz kim olduğumuzu bu ortaya çıkan durumlara verdiğimiz anlamlarla belirleriz.

Ancak çocukluk döneminde ortaya çıkan bazı durumlardan çok yanlış anlamların çıkarıldığı da olur. Başarısızlıkların büyük kısmı bu durumları yaşamış çocuklardan gelir. Öncelikle organ eksiklikleri olan, bebeklik döneminde hastalık veya sakatlık yaşamış çocukları ele almalıyız. Bu çocuklar aşırı yük altındadırlar ve hayatın anlamının başkalarına yapacakları katkı olduğunu hissetmeleri zordur. Dikkatleri kendileri üzerindedir. Bir yakınları dikkatlerini onlardan uzaklaştırmaz, başkalarına ilgi duymalarını sağlamazsa kendi duygularıyla meşgul olmaya devam edeceklerdir. Zaman geçtikçe kendilerini başkalarıyla karşılaştırma cesaretleri kırılabilir. Günümüzün medeniyeti içinde arkadaşlarının acıma duygularını, alaylarını ve kendilerinden uzak durmalarını görünce aşağılık duyguları derinleşir. Bunların hepsi kendi içlerine kapanabilecekleri, ortak yaşamımızda faydalı olacakları

bir rol oynama umutlarını yitirebilecekleri ve kendilerini dünya tarafından aşağılanmış sayabilecekleri koşullardır.

Organlarıyla ilgili sorunu olan veya salgı bezleri anormal çalışan bir çocuğun karşılaştığı zorlukları anlatan ilk kişi sanırım bendim. Bu bilim dalı olağanüstü ilerlemeler kaydetti, ancak görmek isteyeceğim doğrultuda değil. Başından beri bu zorlukların üstesinden gelmenin bir yöntemini arıyordum. Yoksa başarısızlığın sorumluluğunu kalıtıma veya fiziksel şartlara bağlamak kolaydı. Hiçbir organ kusuru, yanlış bir yaşam tarzı için gerekçe olamaz. Anormal çalışan salgı bezlerinin aynı etkiyi gösterdiği iki çocuk yoktur. Bu zorlukların üstesinden gelen ve bunu yaparken alışılmadık yetenekler geliştiren çok çocuk vardır. Bu açıdan bakıldığında Bireysel Psikoloji, insan neslini kalıtım yoluyla geliştirmeye çalışan bilim dalı (öjenik) için biraz kötü bir reklam oluyor. Kültürümüze büyük katkılarda bulunan en seçkin insanların çoğu kusurlu organlarla doğmuştu. Çoğunun sağlığı kötüydü ve bazıları genç yaşta ölmüştü. Bedenen zorluklarla mücadele eden ve kültürümüzün ilerlemesine katkıda bulunan çok sayıda insan olmuştur. Yaşam mücadelesi onların güçlenmelerini ve daha da ileri gitmelerini sağladı. Bir kişinin vücuduna bakarak zihni gelişmesinin iyi mi kötü mü olacağını anlayamayız. Ancak fiziksel açıdan dezavantajlı olarak hayata başlayan çocukların büyük bir kısmının doğru yönde eğitilmemiş olduğunu söyleyebiliriz. Karşılaştıkları güçlükler anlaşılmayınca bu çocukların çoğu kendilerine odaklandılar. Erken çağlarda organ eksikliği yaşayan

çocukların hayata anlam verme konusunda başarısız olmalarının sebebi budur.

Hayata verilen anlamda hata yapılmasına yol açan ikinci tür durum ise şımarık çocuklarla ilgilidir. Şımarılan çocuk isteklerinin kanun olarak kabul edilmesini bekler. Çaba gösterip hak etmeden kendisine önem verilir, o da bu önemin doğuştan gelen bir hak olduğunu hissetmeye başlar. Sonuç olarak, ilgi odağı olmadığında ve diğer insanların onun duygularını dikkate almayı temel amaçları haline getirmediğinde ne yapacağını şaşırarak, dünyanın ona sırtını döndüğünü hissedecektir. Vermek değil, almak üzerine eğitilmiştir. Sorunlarla yüzleşmenin başka bir yolu olduğunu hiçbir zaman öğrenmemiştir. Diğerleri ona o kadar itaat etmiştir ki bağımsızlığını kaybetmiş, kendi başına bir şeyler yapmayı bilmez hale gelmiştir. İlgiyi sadece kendisi üzerindedir, işbirliğinin yararını ve gerekliliğini hiçbir zaman öğrenememiştir. Zorlukla karşılaştığında yapmayı bildiği tek şey vardır - başkalarından talepte bulunmak. Ancak öne çıkan konumunu yeniden kazanabilirse, başkalarının kendisinin özel bir kişi olduğunu ve istediği her şeyin verilmesi gerektiğini anlamasını sağlayabilirse durumun düzeleceğini düşünmektedir.

Toplumumuzdaki en tehlikeli kesim belki de bu yetişkin şımarık çocuklardır. Bazıları büyük iyi niyet gösterilerinde bulunabilirler. Hatta, daha sonra zulmetme şansı yakalamak için “sevimli” bile olabilirler. Ancak sıradan insanlar olarak olağan insan işlerinde işbirliği yapmaya hep karşı dururlar. Apaçık isyan halinde olan başkaları

da vardır. Alıştıkları sıcaklığı ve itaati artık bulamadıklarında kendilerini ihanete uğramış hissederler. Toplumu düşman olarak görür ve tüm hemcinslerinden intikam almaya çalışırlar. Toplum doğal olarak onların bu yaşam tarzına düşmanlık gösterirse bunu da kendilerine kötü davranıldığının kanıtı olarak alırlar. Cezaların her zaman etkisiz kalmasının nedeni budur. “Herkes bana karşı,” görüşünü teyit etmekten başka bir işe yaramaz. Ama şımarık çocuk ister karşı gelsin ister açıkça isyan etsin; ister zayıflığını kullanarak hükmetmeye ister şiddet yoluyla intikam almaya çalışsın, aslında hep aynı hatayı yapmaktadır. Aslında her iki yöntemi de farklı zamanlarda deneyen insanlar vardır. Hedefleri değişmeden orada durmaktadır. “Hayat demek; ilk olmak, en önemli olarak kabul edilmek, istediğim her şeyi elde etmek demektir.” Böyle düşünürler. Hayata bu anlamı vermeye devam ettikleri sürece benimsedikleri her yöntem yanlış olacaktır.

Anlam hatasının kolaylıkla yapılabileceği bir başka durum da ihmal edilmiş çocuklarla ilgilidir. Böyle bir çocuk sevgi ve işbirliği nedir hiç bilmemiştir. Geliştirdiği hayat yorumunda bu dostça güçler eksiktir. Hayatta güçlüklerle karşı karşıya geldiğinde bunları gereğinden fazla büyütecek, başkalarının yardım ve iyi niyetiyle bunlarla mücadele etme kapasitesini de olduğundan zayıf görecektir. Cemiyetin kendisine soğuk davrandığını, her zaman da böyle olacağını düşünecektir. Özellikle de başkalarına yararlı işler yaparak sevgi ve itibar kazanabileceğini de anlayamayacaktır. Böylece diğer insanlar konusunda hep şüpheli olacak, kendisine de bir türlü güvenemeyecektir.